

Гэтэл галт тэрэгний билет олдохгүйн харгаагаар Бээжинд нэг л өдөр өнжөөд орой нь нутгийн зүг хөдөлсөн билээ.

Бээжинд бид байхдаа Хятадын нийгмийн ухааны академийн Японы судлалын хүрээлэнгийн захирал Луо Вейлонг, мөн ЗХУ ба Дорнод Европын орнуудыг судлах хүрээлэнгийн захирал профессор Лу Наньцюань нартай уулзаж, танилцаж, ажил төрлийн холбоо тогтоож хамтран ажиллах асуудлаар ярилцлаа.

Мөн бид Бээжинд байх үеэр бүх хятадын сэтгүүлчдийн холбооны нийгэмлэгийн хэвлэж эхэлж буй «Гүүр» хэмээх сэтгүүлийн орлогч эрхлэгч Жао Женлин, эмэгтэй сурвалжлагч Лю Юнью нартай уулзаж, хэрхэн энэ сэтгүүлийг монгол уншигчидтай болгох асуудлаар ярилцан тогтсон билээ.

Бид Хөх хотод байхдаа ч зөвхөн зочны төдий байсангүй, мэргэжлийн бус ч атугай, ажил хэргийн холбоо тогтоох талаар анхаарч явсныг тэмдэглэлтэй. Жишээ нь, Хятадын үндэсний нутгийн ба амьтны хоёрдогч бүтээгдэхүүн экспортлох импортлох пүүсийн Хөх хотын салбарын Тай Сизен, Ли Вей нартай уулзахад манай монголын малын өлөн гэдсийг дэлхийн зах зээлийн үнээс илүүгээр худалдан авч байх асуудал тавьсаныг манай зохих байгууллагад бид дамжуулсан билээ.

Хөх хотод байхад биднийг гүнээ хүндэтгэн хүлээн авсан Фан Тианжи, Бао Шан, Баатар, Ринчин, Чойжанжав, Лучингээс гадна, Буян-Арвин, Оюун, Рашидонров, Занабазар, Лхасүрэнгийн гэр бүл бас Насан, Наран, Түмэнцэцэг тэргүүлэн БНМАУ-ын судлалын хүрээлэнгийн хамт олонд гүнээ талархан манай өмнөд хөрш Өвөр Монголоос үнэнхүү сайхан сэтгэгдэлтэй буцсанаа ийнхүү тэмдэглэе.

1989 оны 11-р сарын 7-23. Хөх хот-Бээжин-Улаанбаатар

Ш. САНДАГ, Д. ДҮНГЭР-ЯЙЧИЛ

ДОРНОДАХИНЫ
УРАН ЗОХИОЛ

ЯПОНЫ ХАЙКУ

Японы яруу найргийн уламжлалт төрөл зүйлийн нэг нь хайку хэмээх 5—7-5 үе буюу нийт 17 үеийн тогтолцоог дэг ёсыг баримтлан, үгийн яруу, утгын гүн, дууны айзам хэмнэлийг гайхамшигтай илэрхийлсэн богино шүлэг юм. Хайку нь японы түүхийн Мурамачи-гийн үе буюу XIV—XVI зуунд ихэд дэлгэрсэн эртний Рэнка (холбоо дуу гэсэн утгатай) хэмээх яруу найргийн нэгэн төрлөөс уламжлан үүсч Эдогийн үеийн эхэн буюу XVI зууны эхнээс яруу найргийн сонгодог нэгэн чиглэл болжээ. Рэнка-гийн эхний мөр нь 5—7—5 үеийн тогтолцоотой бөгөөд шүлгийн хэв маягийн хувьд хайкутай нийцэж байдаг ажээ.

Хайку нь дээр дурдсан 5-7-5 үеийн тогтолцооноос гадна өөрийн бүтэцдээ «киго» буюу цаг улирлыг тусгасан хэллэг, «кирэжи» буюу шүлгийн доторхи утгыг төгсгөх туслах үгийг заавал багтаасан байд таараа утга зохиолын бусад төрөл зүйлээс ялгарах онцлогтой. Орчин үед хайку, танка (богино дуу) хоёр нь японы цөөн мөрт яруу найргийн гол хоёр урсгал болон хөгжиж байна.

Хайкугийн яруу найргийн нэрт төлөөлөгчид Мацуо Башё, Кобаяши Исса, Ёсоно Бүсон нарын шүлгээс монгол хэлнээ хөрвүүлснээ уншигч олондоо толилуулъя. Алдаа мадаг байх аваас уншигч та мэргэн сургаал айлдана гэдэгт найдаж байна.

* * *

Аяны замд алжаана гэдэг таслантайяа
Алсаас тосох гандсан тал нутагт очихсон доо
Ахуй зүүдэндээ л үзэхээс цаашгүй юм. (Мацуо Башё)

* * *

Хөхөө өвлөөр
Хүй цөглөсөн газраа харан баясавч
Хүслээ ч, уулзаж чадахгүй ижий ааваа санахуй дор
Хүйтэн зовлонгийн салхинд хөвүүн бие жихүүцэв. (Мацуо Башё)

* * *

Цаглашгүй орчлонгийн энэхэн зай нам гүм
Царцааны царгиа, аниргүйг эвдэхүйеэ
Цахир хаднаа дуу нь шингээд тасалдангуй (Мацуо Башё)

* * *

Наран баруунаа хэлбийж, саран зүүнээс өндийхөд
Шармагийн талбай цэвцийн уужрах нь
Хаврын урьхан оройн уянга (Ёсоно Бүсэн)

* * *

Алтан агь цэцэгний дэлбээн өнгө
Асар тэнгэр тольдох гүн цүнхээл адил
Хар хөх атлаа хамгаас үзэсгэлэнтэй (Ёсоно Бүсон)

* * *

Өөнтөгч тавилангаараа ихэр
Өөдөсхөн бор шувуу, чи нааш ир
Өрөөл бусад бидний тоглохыг хараг даа (Кобаяши Исса)

* * *

Бор шувууны дэгдээхэй халцгай зам дээр тонголзоод
Босоо тоос татуулах адууны хөлд үрэгдчих гээд
Бор ходоодоо дүүргэх хувьгүй (Кобаяши Исса)

Хөрвүүлсэн **Б. Сэржав**